

Co jsme psali

Odkud jdeme a kam směřujeme? Cestu pediatrie od minulosti přes přítomnost do budoucnosti naznačí ohlédnutí prostřednictvím vybraných textů, které uveřejnil náš časopis před 75, 50 a 25 lety.

Co psal náš časopis před 75 lety, v roce 1947

BERKOVÁ O. ONEMOCNĚNÍ TETANEM PO SÁDROVÉM OBVAZU

B. P., 11letá, holčička, přijata do naší nemocnice 8. III. 1947. (...) V roce 1945 byla léčena doma na zánět plic a zánět pohrudnice. V květnu 1946 zjistili na ortopedické klinice specifický proces v levém kotníku, byla pak léčena sádrovými obvazy. (...)

Za měsíc po posledním sádrovém obvodu (6. III. 1947) cítila nemocná únavu, levá noha jí pod sádrou páčila, měla v ní pocit „dřevění“, v noci špatně spala. Druhý den se cítila stále malátnou, nemohla dobře jíst pro polykací obtíže. Třetí den nemohla otevřít ústa, cítila napětí v zádech, byla podrážděná, nesnášela hluk a při zvuku zavírání kabelky se dostávaly křečovitě stahy svalstva obličejového, zádového a končetin. (...)

Po odstranění sádrového obvodu jsme viděli, že v krajíně levého zevního kotníku se vytvořily dva dekubity velikosti 20 hal., okrouhlé, dosti ostrých okrajů; spodina vředů byla asi do hloubky 4 mm pokryta nekrotickými cáry a hnísem.

Aplikovali jsme 30.000 j. protitetanového sera nitrosvalově a luminal, který byl dále podáván s chloralhydrátem v šestihodinových přestávkách. Ránu jsme vyčistili, neexcidovali a lokálně jsme aplikovali sulfadiazinovou mast s penicilinem.

Druhý den teplota 37,8 stupňů Celsia, puls 164/min., pacientka neklidná, křeče se objevovaly častěji, trismus trval, pila však dosti dobře. Aplikovali jsme 15.000 j. protitetanového sera nitrosvalově a ve větším množství luminal a chloralhydrát v přestávkách 3hodinových, na noc pak avertin. Kromě toho jsme začali dávat penicilin v dávkách 15.000 j. oxf. po 3 hodinách. (...)

Ve třetím týdnu se již nedostavil žádný záchvat křečí, rigidita šíjního svalstva ustoupila, trismus se značně upravil. Narkotika jsme úplně vysadili.

Ve čtvrtém týdnu se celkový stav nemocné pěkně upravuje, je bez potíží. (...)

PEDIATRICKÉ LISTY 1947; 2: 259–261.

Co psal náš časopis před 25 lety, v roce 1997

FEJFAR Z. DO DRUHÉ DVACÍTKY MOTOLSKÉHO KARDIOCENTRA

Když jsem začal studovat medicínu, internista nebo kardiolog se staral i o děti s vrozenými srdečními vadami. Ovšem pouze o tu menší polovinu, která přežila první léta života. Počátky dětské kardiologie po druhé světové válce jsou spojeny s Hanou Padovcovou, Imre Borem a Miladou Krčálkovou v Praze a s Irenou Jakubcovou v Bratislavě. S dětskou kardiologií začal ve stejné době v Praze profesor Václav Kafka. Jejich pokračovatelé – Marie Voříšková, Bohumil Hučín a Milan Šamánek, tryskový motor této trojice – trpělivou soustavnou prací vychovávali další mladé nadšence, lámali jednu překážku za druhou, až se po téměř desetiletém úsilí dočkali oficiálního otevření dětského Kardiocentra.

Zklamání a frustrace většiny našich obyvatel ze zlomené naděje svobodného vývoje společnosti na konci roku 1968 se projevily v sedmdesátých letech i ve zdravotnictví. Ve vyspělých zemích se již v této době snižovala úmrtnost na kardiovaskulární onemocnění. U nás však, jako v ostatních zemích za železnou oponou, tato mortalita trvale stoupala a v polovině sedmdesátých let převýšila klesající úmrtnost na srdeční a cévní choroby v USA.

V bahně morálního úpadku naší společnosti vzniklo motolské Kardiocentrum, které se stalo po několika letech předním evropským pracovištěm. Umí napravit i nejzávažnější vrozené srdečné poruchy a je příkladem vzorné trvalé péče o tyto děti. Zrození Kardiocentra nebylo ani náhodné, ani politickou snahou ukázat na péči o děti v socialistickém státě. Bylo prostě výsledkem neustávajícího upratného snažení nadšenců, kteří nemohli nečinně přihlížet k vysoké mortalitě postižených dětí. Profesor Jaroslav Procházka to vystihl v roce 1981 jednou větou: „Cesta dopředu je možná jen tehdy, jestliže se spojí zaujetí pro věc, dobře erudovaní odborníci (a máme jich dost) ve smyslu nezištné, integrované, interdisciplinární spolupráce a jestliže se této činnosti věnují cele a nikoli jen okrajově.“

ČESKO-SLOVENSKÁ PEDIATRIE 1997; 52: 331.

Co psal náš časopis před 50 lety, v roce 1972

KUBÁT K. 55. VÝROČÍ VELKÉ ŘÍJNOVÉ SOCIALISTICKÉ REVOLUCE, 50. VÝROČÍ VZNIKU SVAZU SOVĚTSKÝCH SOCIALISTICKÝCH REPUBLIK

Od prvních dnů sovětského státu věnoval V. I. Lenin a ostatní vedoucí činitelé strany a státu velkou pozornost zdravotnické péči, zvláště péči o matky a děti. Již v roce 1922 vydali dekret o založení Institutu pro péči o matku a děti. Jeho prvním ředitelem se stal G. N. Speranský, přítel naší pediatrie. (...)

Při budování našeho socialistického zdravotnictví jsme mnoho čerpali ze sovětských zkušeností, pediatri také navázali úzký kontakt s vedoucími představiteli sovětské pediatrie. Československá lékařská společnost v uznání za to vyznamenala čestným členstvím akademiky Speranského, Maslova, Tura, Dombrovskou, Sokolovu-Ponomarevu a Studenikina, dále prof. Bubnovu. V poslední době se prohlubuje vědecká spolupráce sovětských a našich pediatri při společném výzkumu některých problémů, studenti lékařských fakult jezdí na výměnnou prázdninovou praxi. Při zamýšlení nad velkými výročí i dalšími perspektivami SSSR znovu oceňujeme význam obrovských společenských přeměn, jimiž procházejí země socialistického tábora, uvědomujeme si důležitost ideové a politické výchovy v duchu marxismu-leninismu a proletářského internacionalismu a angažovanosti pro cíle naší socialistické společnosti, jak je stanovil 14. sjezd KSČ.

ČESKOSLOVENSKÁ PEDIATRIE 1972; 27: 562.